

ภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
The Holistic Health Leadership of The Chaophaya Abhaibhubejhr Hospital,
Thailand, 2013 AD.

วิลาวัลย์ พงษ์สุนทร¹ และธันยธรณ์ สุขพานิช²

Wilawan Pongsuntorn¹ and Thanyathorn Sukhabanij²

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

² รองศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

frongce@yahoo.com, and dr_kanala@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย คือ 1) ศึกษาภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 2) ศึกษาอุทศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 3) ศึกษาภาวะผู้นำในการเสริมสร้างคุณภาพอย่างยั่งยืน ด้วยการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร 4) นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมในอนาคต การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวนรวมทั้งสิ้นจำนวน 42 คน และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน 410 คน สิทธิ์ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร แพทย์และพยาบาลต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพขั้นสูง เนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องดูแลรักษาผู้เจ็บป่วยซึ่งฝ่ากชีวิตไว้ให้มีสุขภาพที่ดีขึ้น

2) อุทศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือกเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร สรุปว่า ควรมีเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญ มุ่งเน้นไปที่การนำสมุนไพรไทยและภูมิปัญญาไทยไปใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด อุทศาสตร์แบบคุณานันท์ในการแพทย์แผนปัจจุบัน และอุทศาสตร์เครื่องข่ายในการขยายงานทางการแพทย์ทางเลือก

3) ภาวะผู้นำในการเสริมสร้างคุณภาพอย่างยั่งยืน ด้วยการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร สรุปว่า การสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีคุณภาพที่ดีตามแนวทางการแพทย์แผนไทยหรือแพทย์ทางเลือก ต้องเสริมสร้างให้ครบห้า 5 มิติ คือ

1. มิติทางกาย การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง การปราศจากโรคหรือความเจ็บป่วย

2. มิติทางจิตใจ การมีสภาวะทางจิตใจที่แจ่มใส การไม่มีความกังวล การมีความสุข การมีเมตตา

3. มิติทางสังคม การมีครอบครัวที่อบอุ่น การมีสำนึกรักต่อส่วนรวม การดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม

4. มิติทางจิตวิญญาณ การมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อตรง ไม่โลภมากรู้จักพอ การมีความยึดมั่นกับบุคคลที่ควรเคารพสูงสุด

5. มิติทางอารมณ์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ และการมีปัญญาในการแก้ไขปัญหา

4) สรุปแบบ คือ “ผู้บุกเบิกด้านการแพทย์ทางเลือกแนวสมุนไพร” เป็น “จอมยุทธ์กุมขุนกำลังด้านความมั่นคงของมนุษย์ แนวสุขภาพ”

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ สุขภาพ แบบองค์รวม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the holistic health leadership for the executive of Chaophaya Abhaibhubejhr hospital 2) to study the management of alternative medicine strategy to enhance the quality of life and sustainability of Chaophaya Abhaibhubejhr hospital 3) to study The leadership in enhancing the quality of sustainability with a choice of hospitals, doctors Abhaibhubejhr and 4) to present the model of the holistic health leadership for the executive of Chaophaya Abhaibhubejhr hospital to used Strategic Management of alternative Medicine, to enhance the quality of life in a sustainable in the future. This study employed a Qualitative research from in-depth interviews of 42 people. The Quantitative research used a meticulous questionnaire sampling from 410 people.

1) The holistic health leadership for the Executive of Chaophaya Abhaibhubejhr, doctors and nurses have a moral, ethical and professional conduct advanced. Because the people who have to care for the sick and remember to have better health

2) The management of alternative medicine strategy to enhance the quality of life and sustainability of Chaophaya Abhaibhubejhr hospital concluded that a key strategic goal. Focusing on the wisdom of herbs Thailand and Thailand to help you make the very most. Parallel strategies in modern medicine and strategic networks to expand medical options.

3) The leadership in enhancing the quality of sustainability with a choice of hospitals, doctors Abhaibhubejhr concluded that the Thailand health promotion provides great quality guidelines Thailand medicine or alternative medicine. To strengthen the whole five dimensions.

1. The physical dimension of physical health. The absence of disease or infirmity

2. Dimensional mental a state of mind is clear. The lack of concern for the happiness of having mercy.

3. Dimensions of social the family, a sense of collective Care, mutual aid societies.

4. Spiritual dimension to have moral integrity is not greedy enough. The person should have a firm commitment to the highest respect.

5. Dimensional emotional the ability to control emotions and the wisdom to resolve.

4) The “Research Model” of this doctoral dissertation can be summed up as the following: From The “Alternative Herbal Medicine Pioneer” To “The Human Security Health Hub Champion”

Keywords : Health, Leadership, The Holistic, Chaophaya Abhaibhubejhr Hospital

1. บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรมในสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์สมาชิกในสังคมโลก ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลเสียทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ต่อทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ จิตวิญญาณ สังคมและสิ่งแวดล้อม หรืออาจกล่าวได้ว่าผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมีผลเสียต่อความเป็น “องค์รวม” ของมนุษย์ในสังคมโลกอย่างมากมาย มนุษย์จึงได้พยายามค้นหาหนทางแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมีคุณภาพที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บในสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ทั้งนี้เรื่องสุขภาพแบบองค์รวม เป็นการดูแลสุขภาพที่มีการบูรณาการความรู้แบบดั้งเดิมเข้ากับการบำบัดเสริม เพื่อส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะที่ดี และเกิดภูมิป้องกันรักษาระบบภัยให้เจ็บ ซึ่งจะต้องพิจารณาองค์ประกอบทุกอย่างของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นไปที่การให้ผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัด มีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดรักษา หรือปฏิบัติตน เพื่อให้หายจากโรคภัยด้วยตนเอง สุขภาพแบบองค์รวม จะเน้นการมีสุขภาวะ (Well-Being) คือการมีสุขภาพดี มีความรู้สึกเป็นสุข มีความสมดุล มีความเป็นองค์รวมของทั้ง 4 มิติ คือ กาย จิต สังคม ปัญญา หรือจิตวิญญาณ ที่บูรณาการอยู่ในการพัฒนามนุษย์และสังคม เพื่อสร้าง “ความอยู่เย็นเป็นสุข” ให้กับมนุษย์ [1]

สำหรับการแพทย์ทางเลือกในประเทศไทยนั้น [2] นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี พ.ศ.1800 ประเทศไทย มีการแพทย์ทางหลัก คือ การแพทย์ยุนปัญญาไทย อาทิ การใช้สมุนไพร การกวดดยา การนวดราชนิยม สำหรับการนวดเชลยศักดิ์ การนวดแบบบาลีที่ดัดตน การประคบ การสัก (สักดำสักแดง) คล้ายการฝังเข็ม หรือกดจุดของจีน และการอยู่ไฟ เป็นต้น พอกถึงสมัยสมเด็จพระนราธิราษฎร์ฯ เราเริ่มติดต่อค้าขาย กับโลกภายนอก มีมิชชันนารีเข้ามาเผยแพร่ศาสนา พร้อมกับนำความรู้ทางการแพทย์โบราณ ของตะวันตกเข้ามา นับได้ว่าเป็นทางเลือกของคนไทยสมัยนั้นเรื่อยมา เช่นเดียวกับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร [3] ซึ่งเป็นโรงพยาบาลที่ได้ดำเนินการพัฒนาการใช้สมุนไพร และการแพทย์แผนไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 โดยกิจกรรมของโรงพยาบาลมีตั้งแต่ การรวบรวมข้อมูลด้านสมุนไพร การจัดทำสวนสมุนไพรสารพัด การจัดให้มีการบริการทางการแพทย์แผนไทย การฝึกอบรมบุคลากรด้านสาธารณสุข รวมทั้งนักศึกษาเภสัชและประชาชนทั่วไป และที่สำคัญคือ มีการพัฒนาการผลิตยาจากสมุนไพร ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม มีมาตรฐาน จนทำให้สมุนไพรเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจะมีความสามารถในด้านการบำบัดและรักษาผู้เจ็บป่วยด้วยการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรไทย ด้วยการริเริ่มโครงการต่างๆ ที่เชื่อมโยงระบบการผลิตวัตถุดิบด้านพืชสมุนไพรในระดับชุมชนขึ้นกับระบบการแพทย์ทางเลือก รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเครือข่ายการแพทย์แผนไทยกับการแพทย์ปัจจุบัน ดังนั้นจึงศึกษารูปแบบภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวม และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ซึ่งจะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการแพทย์ทางเลือกของทั่วโลกในระดับภูมิภาคและในระดับโลกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

2. ศึกษาข้อมูลทางการบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

3. ศึกษาภาวะผู้นำในการเสริมสร้างคุณภาพอย่างยั่งยืนของด้วยการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

4. นำเสนอรูปแบบภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมในอนาคต

3. ครอบแนวคิดของการวิจัย

ครอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร” ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปครอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

- 1) แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ
- 2) สุขภาพแบบองค์รวม (Holistic Health)
- 3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก
- 4) แนวคิดการบริการสุขภาพของไทย
- 5) การดำเนินงานของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ตัวแปรตาม

- 1) ภาวะผู้นำสุขภาพแบบองค์รวมโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
- 2) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้นำนักบริหารจากภาคการเมือง จำนวน 1 คน ผู้นำจากการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 5 คน ผู้นำจากสมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย จำนวน 1 คน ผู้นำข้าราชการนักบริหาร จำนวน 11 นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้นำนักบริหารจากโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวน 6 คน ผู้นำนักบริหารองค์กรอิสระ จำนวน 8 คน ผู้นำนักบริหารภาคธุรกิจ จำนวน 3 คน และผู้ใช้บริการของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 42 คน

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้เป็นผู้รับบริการในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร และข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานราชการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวน 839 คน รวมทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 468,342 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 469,181 คน ใช้การสุ่มขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร ยามานาเน่ (Taro Yamane) [4] ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยตกลงกำหนดขนาดตัวอย่างที่ 410 คน

ระยะเวลาในการวิจัย ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2556 รวมเป็นระยะเวลา 2 เดือน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเป็น 5 ตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของตัวอย่างเป็นแบบ Checklist จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แนวคิดและทัศนะต่อภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวคิดและทัศนะต่อแพทย์ทางเลือกเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 4 แนวคิดและทัศนะต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์การแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สเกล 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 5 แนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือกและรูปแบบการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตด้วยการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นคำานบัญชี จำนวน 4 ข้อ

แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	
	ข้อความเชิงลบ	
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถาม ให้กับตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพฯ และจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จำนวนทั้งสิ้น 410 ฉบับ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลรวมแต่ละคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดมาตราดัตตามแบบของ Likert Scale โดยผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00-1.49	น้อยที่สุด
1.50-2.49	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	มาก
4.50-5.00	มากที่สุด

การแปลความหมายของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะใช้เกณฑ์ดังนี้ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก

8. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	87	21.2
หญิง	323	78.8
รวม	410	100.0
2. อายุ		
1. ต่ำกว่า 21 ปี	9	2.2
2. 21-30 ปี	106	25.9
3. 31-40 ปี	146	35.6
4. 41-50 ปี	96	23.4
5. 51-60 ปี	46	11.2
6. มากกว่า 60 ปี	7	1.7
รวม	410	100.00
3. ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	145	35.4
2. ปริญญาตรี	228	55.6
3. สูงกว่าปริญญาตรี	21	5.1
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	16	3.9
รวม	410	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
4. อาชีพ		
1. ข้าราชการพลเรือน/รัฐวิสาหกิจ	96	23.4
2. ข้าราชการทหาร/ตำรวจ	6	1.5
3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	39	9.5
4. พนักงานบริษัทเอกชน	48	11.7
5. แพทย์/พยาบาล	101	24.6
6. พนักงานดูแลผู้ป่วย/คนร่า	21	5.1
7. ผู้ป่วย/ผู้รับบริการในรพ.	44	10.7
8. รับจ้างทั่วไป	16	3.9
9. เกษตรกร	10	2.4
4. อื่นๆ (โปรดระบุ)	29	7.2
รวม	410	100.0
5. รายได้ต้นเดือนต่อเดือน		
1. ต่ำกว่า 20,001 บาท	241	58.8
2. 20,001-30,000 บาท	93	22.7
3. 30,001-40,000 บาท	59	14.4
4. 40,001-50,000 บาท	7	1.7
4. มากกว่า 50,000 บาท ขึ้นไป	10	2.4
รวม	410	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ต้องสอบสอบถามส่วนมากเป็น เพศหญิง มีอายุ 31-40 ปี การศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพ แพทย์/พยาบาลและส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,001 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 2 สรุปภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ลำดับ	การวิเคราะห์ความคิดเห็น	$\bar{X}$	S.D	ความคิดเห็น
1	ภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยา	3.36	0.44	ปานกลาง
2	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	3.32	0.47	ปานกลาง
3	การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์การแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	3.42	0.50	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.37	0.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 สรุปภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จะเห็นได้ว่าทุกด้านมีความคิดเห็นระดับปานกลาง

9. สรุปผลการวิจัย

9.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.44 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ภาวะผู้นำด้านสุขภาพนั้นแพทย์และพยาบาลต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ วิชาชีพขั้นสูงการดูแลรักษาสุขภาพแบบองค์รวมและต้องมีความสามารถด้านความเป็นวิชาชีพโดยการวินิจฉัยโรคภัยไข้เจ็บของผู้ป่วยเป็นอย่างดี มีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักดูแลสุขภาพ แบบองค์รวมด้วยสมุนไพร ต้องช่วยรณรงค์ให้เกิดอาชีพการปลูกสมุนไพรให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งนอกเหนือจากเป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอกประเทศแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนอีกด้วย

9.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อสุทธิศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและประสานงานกันไปสู่อนาคต เน้นการเป็นผู้นำในการพัฒนาความรู้ด้านสมุนไพรอย่างเป็นระบบ คือการที่ต้องเน้นการฝึกอบรมเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ ในการพัฒนาอาชีพ และการเชื่อมโยงเครือข่ายหมู่ชาวบ้านในต่างประเทศ เพื่อบูรณาการความรู้ให้ต่อยอดและหลากหลายยิ่งขึ้น

9.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์การแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ส่งเสริมการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ นั้น ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับ การเสริมสร้างให้มนุษย์มีความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีสุขลักษณะนิสัยที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่าง มีคุณภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี จะต้องสร้างให้คนในชุมชน

ตระหนักถึงความสำคัญของทำให้ชุมชนเข้มแข็งด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากระดับเล็กไปสู่ระดับใหญ่

10. อภิปรายผลการวิจัย

10.1 ผลการวิเคราะห์ต่อภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร มีรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงสุขภาพแบบองค์รวม เนื่องจากผู้นำของโรงพยาบาลอภัยภูเบศร ได้แสดงออกถึง ความมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดความสมดุลของแต่ละบุคคล โดยมีคืนเป็นศูนย์กลางที่จะสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพ โดยใช้องค์ประกอบของผู้นำ 4 ประการ คือ การสอน (Teaching) การอำนวย (Directing) การมีส่วนร่วม (Participating) และการบำรุงรักษา (Nurturing) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ใช้วิธีการที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบที่ส่งผลต่อตัวผู้นำ ผู้ตาม และสภาพแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแต่ละบุคคล ที่มีงาน องค์กร และชุมชน สอดคล้องกับ สุขุม เฉลยทรัพย์ [5] กล่าวว่าผู้นำจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีการจัดการความรู้ หรือที่เรียกว่า KM (Knowledge Management) การจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ๆ และอรรถัญญ์ เอี่ยมพญา [6] กล่าวว่าภาวะผู้นำในทักษะในการทำงานเป็นทีม การจัดการสื่อสาร และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

10.2 ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า แผนขององค์กร ที่เกิดจากการมองไปสู่อนาคต โดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ เกี่ยวกับการบูรณาการทรัพยากร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ ในลักษณะรู้เข้า รู้เรา โดยมุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อระดมมาใช้ในการนำองค์กรไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับเรื่อง มินซเบอร์ก [6] อธิบายความหมายของยุทธศาสตร์ ว่าหมายถึง แผน (Strategy is a Plan-p1) องค์กรกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อใช้เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง (Direction) หรือเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคต (A quid or course of action in to the future) หรือวิธีทางที่จะก้าวเดินจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง

10.3 ผลการวิเคราะห์การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์การแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

ผลการวิเคราะห์ โดยรวมวิเคราะห์ว่า การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนด้วยยุทธศาสตร์การแพทย์ทางเลือก ประกอบไปด้วย 5 มิติดังนี้ 1. มิติทางกาย การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง การปราศจากโรคหรือความเจ็บป่วย 2. มิติทางจิตใจ การมีสภาวะทางจิตใจที่แจ่มใส การไม่มีความกังวล การมีความสุข การมีเมตตา 3. มิติทางสังคม การมีครอบครัวที่อบอุ่น การมีสำนักต่อส่วนรวม การร่วมสร้างสรรค์สังคมและชุมชน การดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม 4. มิติทางจิตวิญญาณ การมีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อตรง ไม่โลภมากรู้จักพอ การมีความยืดมั่นกับบุคคลที่ควรเคารพสูงสุด 5. มิติทางอารมณ์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ การไม่มีความทุกข์หรือมีแต่กิมมี่มากจนเกินแก้ไข และการมีปัญญาในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ สุรเดช ประดิษฐ์บานทุก้า [7] เสนอว่า การดูแลสุขภาพของบุคคลควรต้องมีการดูแลสุขภาพให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางใจ สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางจิตวิญญาณ

10.4 ผลการวิเคราะห์รูปแบบ (Model) ของภาวะผู้นำด้านสุขภาพแบบองค์รวมของผู้นำนักบริหารโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ในการใช้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ การนำเสนอรูปแบบ จากผลแบบสอบถามและผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ “ผู้บุกเบิกด้านการแพทย์ทางเลือกแนวสมุนไพร” สู่ “จอมยุทธ์ผู้กุมชุมกำลังด้านความมั่นคงของมนุษย์แนวสุขภาพ” Form “Alternative Herbal Medicine Pioneer” To “The Human Security Health Hub Champion”

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร เป็นผู้บุกเบิกการใช้ภูมิปัญญาด้านสมุนไพรไทยที่สั่งสมมาจากการพบรุช มาก ประยุกต์ใช้ในการรักษาและดูแลสุขภาพของประชาชน ในฐานะผู้บุกเบิกการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยภูมิปัญญาไทย ซึ่งมีวัฒนาการมาโดยลำดับ ซึ่งในอนาคต มีความคาดหวังที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาความรู้ด้านสมุนไพรอย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงเครือข่ายหมอด查วบ้านในต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นยุคแห่งความคาดหวังของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ที่ต้องการเป็นผู้นำในการพัฒนาความรู้ด้านสมุนไพรอย่างเป็นระบบ ทั้งการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ การพัฒนาอาชีพให้เกยตระบรรและคนทั่วไป การเชื่อมโยงเครือข่ายหมอด查วบ้านในต่างประเทศ เพื่อบูรณาการความรู้ให้ต่อยอดและหลากหลายยิ่งขึ้น

11. ข้อเสนอแนะ

11.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

1. ควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการแพทย์ทางเลือกเพื่อให้ผู้รับบริการได้มีทางเลือกในการดูแลรักษาสุขภาพมากขึ้น ในทุกระดับตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศ
2. ควรเน้นการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์แบบบสมมพسانหรือการแพทย์แบบองค์รวมให้มีทักษะ และมีศักยภาพให้มากขึ้น

11.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ขยายผลการวิจัยจากการแพทย์ทางเลือก ไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคจากการดูแลรักษาสุขภาพด้วยการแพทย์แผนใหม่ เป็นการแพทย์ทางเลือกหรือการแพทย์แบบองค์รวม
2. วิจัยเรื่องบุคลากรการแพทย์ทางเลือกในอาเซียน ใน การส่งเสริมด้านการศึกษา และเพิ่มศักยภาพ ในการแพทย์ทางเลือกของไทยในอนาคต

[7] Henry Mintzberg. 1979. *The Structuring of Organization: A Synthesis of research.*
Englewood Cliffs, N.J : Prentice-Hall.

[8] สุรเดช ประดิษฐบุทก. 2555. ระบบสุขภาพและแนวทางการบริหาร
จัดการระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า.
จุลสารสาขาวิชาสุขภาพออนไลน์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
7(2), น.43-58

เอกสารอ้างอิง

- [1] เพญศรี พงษ์ประภาพน. 2553. การพัฒนา
รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวมของ
ผู้ป่วยเบาหวาน ในชุมชนวัดปุรณาวาส.
วิทยานิพนธ์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัย
กรุงเทพธนบุรี.
- [2] เอก ชนะสิริ. 2553. *การแพทย์ทางเลือก
ในประเทศไทย.* [Online].
ค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557. จาก
<http://www.thaicentenarian.mahiddol.ac.th>.
- [3] โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร. 2555.
แนวคิดการดำเนินการสมุนไพร. ฐานข้อมูล
พิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย. (เอกสารอัดสำเนา)
- [4] Yamane Taro. 1970. *Statistic : An
Introductory Analysis.* Tokyo. Harper
International Edition.
- [5] สุขุม เฉลยทรัพย์. 2555. *ภาวะผู้นำกับการจัดการ
ปัญหา และการบริหารความขัดแย้งในการทำงาน
(Problem and Conflict Management for
Leadership).* มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
(เอกสารอัดสำเนา).
- [6] อรักษ์ยุ๊ เอี่ยมพญา. 2553. การพัฒนา
หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำ
สำหรับผู้นำนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 9(1), น.43-55